

Zámek Černousy.

K početným vlastnictvím hrabat Clam - Gallasových v severních Čechách patřil i v severozápadním cípu ležící zámek Černousy s kaplí.

V blízkosti panského sídla odedávna prochází hranice Čech, Saska a Pruska.

Sama obec Černousy s železniční stanicí na trati Frýdlant - Závidov - Görlitz mající i statek je velmi stará a sahá až do časů lužicko - srbských, dle části obce zv. *Feldhäuser*.

Ve středověku byl v Černousích hrad ve vlastnictví rodu z Tschörnhaus nebo Tschirnhaus a po kterém jsou ještě na statku zbytky sklepení na brambory a dva podkovovitého půdorysu klenuté sklepy.

O vypátrání dějin a polohy hradu se již pokoušel vedoucí školy v Černousích Josef Schubert a frýdlantský historik Adolf Schicketanz.

Dle posledně jmenovaného jsou v 15. století v místě dva prokazatelé lenní statky. K druhému patřily již jmenované Polní domky / *Feldhäuser* /, které byly roku 1550 přičleněny do Černous.

V tuto dobu je pozemek ve vlastnictví pánů z Gersdorfu.

V roce 1551 přešla obě lenní sídla na pány z Rodowitz, do roku 1565 .

1624 se ještě objevují již zmíněni panové z Gersdorfu. Poslední leník tohoto rodu na Černousích byl hejtman frýdlantského zámku Hans z Gersdorfu.

Jako poslední v řadě koupil statky 1664 majitel panství Frýdlant - hrabě Anton Pankratius z Gallasu. Poslední tohoto rodu a syn vícekrále neapolského hrabě Filip Josef v tomto pěkném koutě roku 1735 staví dovolenkové letní sídlo pro rodinu a statek. Při stavbě statku bylo nutné starý hrad zbourat.

Stavba zámečku se rozšířila za hraběte Christiana Filipa, který nechává přistavět dvě křídla a v tom samém roce nechává postavit i kulatou zámeckou kapli, před kterou je v dolíku jediný zdroj vody - studna s vahadlem a bohatým pramenem, dnes tam je již pumpa . Nedaleko tohoto místa byl i pomník obětí první světové války. Za studní je hájovna a naproti již zmíněná kaple.

Kaple byla postavena roku 1797 se šindelovou střechou. Štíhlá vysoká okna osvětlí vnitřek kaple více než v leckterém kostele. Nad vchodem je oblouk ve kterém býval lity zvon, který vyzváněl pouze jednou v roce , na sv. Jana z Nepomuku.

Zvon byl 25 cm vysoký o průměru 35 cm ozdoben obrazem sv. Jana a jinými patrony. Na bílém okraji bylo podrobné „J“ ozdobou je i doba a iniciály zvonaře - „W. K. 1793“ - zvon pochází z díly mistra Johana Wenzla Kühnera v Praze, (Zvony Frýdlantska 1912 O. Metzger).

Velkou vjezdovou bránu do prostorného dvora zdobí rokoková pískovcová váza a pod ní ovál s Clamm - Gallasovským erbem. Samotný dvůr krásí velká kašna s letopočtem 1735 na západní straně. Dvůr je ohraničen kaštaný a lipami, má rozlohu 5 200 m².

Za stromy vpravo od vjezdu je dlouhý panský dům nebo-li „Černouský zámek“, naproti ještě delší hospodářské stavení. Vlevo od vstupní brány je věžičkou a zahrádkou ozdoben „kastelánský dům“, nebo také „zámeček“ sloužící již desetiletí jako škola.

Čtvrtá strana dvora je zastavěna vysoce zajímavými stavbami - stodolami, údajně stavěné dle holandského vzoru, dva přístodůlky s osmibokými půdorysy a asi 20 m výšky, patřící k dvěma mlatům, které jsou v budově odděleny. Každý

přístodůlek byl jízdárnou, která měla ve středu vysoký pilíř nesoucí oku ladící střechu. To celé připomíná jakoby nárt větrného mlýna, druhý takový již na našem území není. Lid tvrdí, že plány byly pečlivě uchovávány.

Jen jednou v roce „panský dům“ na pět týdnů ožil dětmi liberecké prázdninové kolonie německého Horského spolku. K tomuto účelu hrabě Franz Clam - Gallas rád své sídlo zapůjčil, rovněž tak i poslední majitelka pozemku princezna Sophie Auersperková, rozená hraběnka z Clam - Gallasu.

Idilicky působí krásný zámecký park se svými krásnými alejemi, promenádami za zámkem, kde také stávalo letní divadlo. Výše jmenovaný hrabě Christian Filip Clam- Gallas nechal také vysázet krásnou lipovou alej vedoucí napříč obcí.

Přeloženo z FHB 1977 / 345, volně přeložil G. Krause